

1
2
24
25
26
27
28
29
30
31
32

1680.

23. Mullerus, Petrus: De relaxatione carceratorum.
24^a b, c, d Mullerus, Petrus: De dono nuptiali. 4 Summ.
1680, 1688, 1714 & 1739.
25. Mullerus, Petrus: Collegii publici ad titulum alt. h. y. de
diversis regulis juris antiqui partes posteriores. 15.
putatis X.
- 26^a c Mullerus, Petrus: De jure peregrinantium 28 Summ.
Mullerus, Petrus: 1680 & 1713.
27. VII Disputationes ad VII partes pandectarum . . .
28. Mullerus, Petrus: De securitate metuentium
29. Mullerus, Petrus: De bene merito.
- 30^a b, c, d Mullerus, Petrus: De jure feretri sive emen-
tationis . . . 8 Summ. 1688, 1711, 1735, 1739.
- 31^a b, c Mullerus, Petrus: De calore juvenitatis. 3 Summ.
1680, 1718 & 1752.
- 32^a c Mullerus, Petrus: De deposito miserabili 2 Summ.
1680 & 1714.

DISSERTATIO
DE
DONO NVPTIALI,

GERMANICE:

Vom Hochzeit-Geschencke,

VVLGO:

Was dahin zu rechnen; Wer dasselbe geben und nehmen,
bey allerley auch Ehebruchs-Fällen, behalten oder
erben könne.

Q V A M
P R A E S I D E
DN. PETRO MÜLLERO,

V. I. D. ET PROF. PVBL.

AD D. MAI C I D I O C L X X X .

I N A V D I T O R I O I C T O R V M

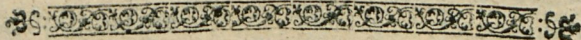
E X P O N I T

A V T O R

IO. GEORGIVS Krenßler,

G R A I Z A - V A R I S C V S .

E D I T I O Q V A R T A .

I E N A E ,

LITTERIS IO. BERNH. HELLERI, 1739.

221.

1680, 24

5

7.

187

DISSEMINATIO

NOVO-VITALE

GERMANIA

Georgius

AVTOR

Georgius

AVTOR

Georgius

AVTOR

Georgius

AVTOR

Georgius

Georgius

Georgius

Georgius

I. N. D. N. J. C.

PROOEMIUM.

Matrimonia ubivis fere locorum máximo semper in pretio habita, multisque encomiis pariter ac præmiis decorata fuisse, quotusquisque historiarum non plane ignarus est, qui nesciat? Quod si enim in varias, easque extremæ barbariæ deditas gentes oculos deflectimus, ubivis fere singularia matrimonium contrahentium præmia sequi videmus. Ut hinc adeo nemini profus mirum videri debeat, quod in Jure nostro tot favores, tot immunitates, tot privilegia novis conjugatis concessa reperiantur. Et quidem non immerito. Fons enim atque origo humanæ societatis optimo sane jure matrimonia vocantur, quibus immortalitas quodammodo artificiose humano

A 2

mano

mano generi paratur, ac Republicæ optima ratione constituuntur. *Nov. 140. pr.* Et ab his nec mores nostratium recessisse, apertissimum cuivis esse potest; Id quod sane *dona nuptialia*, ut cætera jam nunc taceam, sufficientissime testantur, quæ, quam largiter novis sponſis quotidie offerri soleant, longiori deductione opus haut erit. Et de his ipsis donis nuptialibus, cum positiones quædam exercitii loco conscribendæ essent, nonnulla in medium proferre constitui, quoniam eorum materia haud inutilis, sed frequens omnino est, & de qua haud raro controversiæ incidere solent gravissimæ. Interim Tu L. B. si quæ minus accurate elaborata offendis, materiæ partim difficultati, juvenili partim ætati tribue, quippe quæ melius se informantem lubentissime auditura ac secutura est. Te autem, benignissime DEVS, ut cœptis clementissime assistas, obnixissime rogo. Esto igitur

CAPVT I.

DE

Origine atque Etymologia doni nuptialis.

SVMARIA.

§. I. *Donorum nuptialium origo antiquissima est & apud Athenienses iustata. II. Tres erant dies, intra quos Sponsalia*

§§) ; (§§

salia ac Nuptia consummabantur. Tertio die munera nuptialia deferebantur. III. Romanis non fuerunt incognita. IV. Nec Judaei ea ignorarunt. V. Unde donum descendat. VI. Quid donum significet. VII. Quid Nuptiale. VIII. Heic agitur de donis istis, quae ab invitatis convivis sponso sponsaevae offeruntur. IX. Quomodo alias vocentur ejusmodi dona. X. Quid sit donum nuptiale.

§. I.

Thinc ordine procedamus, brevibus originem donorum nuptialium attingere lubet. Eam autem antiquissimam esse omnino certum est; quo tempore vero, & apud quas gentes primum ceperit, adeo praecise dici vix poterit. Quod si tamen in amoenissima historiarum vireta paulisper exspatiatur, ea jam dudum in usu fuisse, facile deprehendimus. Apud *Athenienses* certe absque dubio olim usitatissima fuisse, vel ex *Suida* constat. Testatur enim ille; postridie nuptiarum à sponsa Patre tam sponsa quam sponso solenni pompa mitti ea consuevisse, eamque pompam hujusmodi fuisse, ut puer praece-deret, alba veste facem incensam ferens, hunc sequeretur mulier canistrum gestans; ceteris ordine sequentibus familiaribus, qui aurum, patellas, lecticas, pectines, lectos, sandalia, thecas, pyxides unguentarias, interdum etiam dotem sponso una offerrent. Lubet ipsius *Suidae* verba huc adscribere, ut eo melius de hac re constare possit. Inquit autem ille: καλεῖται δ' ἐπαύλια, καὶ μετὰ τὴν ἐχομένην ἡμέραν τῶν γάμων παρὰ τῆς νύμφης πατέρες δῶρα φε-
ρόμενα

A 3

ῥόμενα τῶ νυμφίῳ καὶ τῇ νύμφῃ ἐν πομπῆς χήματι. Παις γὰρ ἠ-
γέται, χαμίδα λεύχην ἔχων καὶ λάμπαρα καιομένην, ἔπειτα με-
τὰ τῆτον κωνηφόρον. Εἰς αἱ λοιπαὶ ἀπολύθωσιν ἐφεξῆς τῶ
νυμφίῳ Φέξωσαι χερσία, λυκανίδας, σηήγματα &c. καὶ τὴν
πρώτην ἅμα τῶ νυμφίῳ Φέξωσω. Hottomann. d. Ritu nupt. c. 14.
num. 4.

§. II. Erant nimirum tres dies, intra quos Sponfa-
lia ac Nuptiæ consummabantur. Dies primus *προαύλια*
nuptias anteibat. Dies secundus *ἀπαύλια*, lat. *decubatio*,
nuptiis sacer erat, quo in foceriædes sponfus transibat &
in illis enim nuptiæ peragebantur. Tertius dies voca-
batur *ἐπαύλια*, quo munera nuptialia à Sponfa parenti-
bus, & ab aliis ad novos sponfos deferebantur, teste Jul.
Polluc. l. 3. c. 3. D. Joachim, Hildebrand. d. Nupt. veter.
Christi. Hinc Suidæ loc. cit. *ἐπαύλια* pro ipsis hinc mune-
ribus, quæ novis sponfis postridie nuptiarum mitteban-
tur, veniunt, add. Cypræ. d. Sponsal. p. 1. c. 1. §. 2. num. 5.
Hottom. loc. cit.

§. III. *Romanis*, cum illi alias semper luxuriæ ac
liberalitati studerent, nec hæc dona incognita fuisse ex
facili colligere licet. Ultima sane nuptiarum die, quem
Repotia ab iteratis poculis vocabant, à cognatis ac propin-
quis largissima novis nuptis munera oblata fuisse ex anti-
quitarum Scriptoribus constat. Extant sane vestigia il-
lorum tam in Jure nostro Civili, quam apud alios Scri-
ptores Romanos, sat luculenta. Meminit munerum
horum Cajus in l. 13. §. 2. d. *administr. & per. tut.* Et Ul-
pianus in l. 1. §. 5. ff. d. *tut. & rat. distrab.* refert, Labeonem
scripsisse, si munus nuptiale matri pupilli miserit tutor,
non eum pupillo imputaturum. Et hæc absque dubio
intelligenda sunt de muneribus, quæ à foceris eorumque
familiis, cognatis & propinquis, die repotiorum novis
nuptis

☉) 7 (☉

nuptis miti solebant. Meminit præterea eorundem Terentius in Phormione, act. 1. sc. 1. dum dicit :
Herilem filium ejus duxisse audio
Uxorem, ei credo munus hoc corraditur.

Svetonium etiam eo respexisse certissimum est, dum scribit : Augustum legata, vel partes hereditatum à quibuscunque parentibus relictas sibi, aut statim liberis eorum concessisse, aut si pupillari ætate essent, die virilis togæ vel nuptiarum, cum incremento restituisse. Eoque videtur Paulus Sentent. l. 2. tit. 21. respexisse, dum dotem vel antecedere, vel subsequi matrimonium dicit, & ideo aut ante nuptias, aut post nuptias dari posse. Plerumque enim dos, quæ post nuptias dabatur inter cætera munera, repotiorum die, uti ex Suidæ l. cit. constat, offerri solebat. vid. Jac. Ravard. Conjectan. l. 3. c. 11.

§. IV. Nec Judæos olim ea ignorasse, ex exemplo Christi Job. II. v. 7. 8. colligere licet. Ipse enim humani generis Servator ad nuptias invitatus amplissimis sponsum sponsamve muneribus donare voluit. Quod & in reliquis Judæorum nuptiis obtinuisse verisimile omnino est. Et hic quidem antiquissimus offerendi doni nuptialis modus etiamnum, uti constat, apud nos in usu est, & constantissime, præsertim à tenuiori plebecula, observatur. Ravard. l. c.

§. V. Ad definitionem jam properamus, cum illa quasi fax & anima sit totius tractationis. Est autem illa ex Philosophorum traditis vel nominis vel rei. Sed de nominali verborum ac terminorum in rubrica occurrentium explicatione non adeo sollicitus ero, cum illam cuivis notam esse autemem. Quis enim nescit, vocabulum Donum dici à donando l. 194. ff. de V. Sign. Quidam tamen

men illud malunt deducere à Græco δᾶρον, quia Veteres illud proprie donum appellabant, quod liberalitatis excendæ causa actutum & statim in manum quasi dabatur. Unde & Plinius *Lib. 33.* scribit, Græcos antiquos δᾶρον appellasse palmum, & ideo δᾶρα vocasse munera, quia manu darentur. Calvin. *Lex. Jur. voc. Donatio.* Moventur ad hoc etiam per *l. 35. §. 1. ff. d. mort. caus. donat.* ubi pro dono doro legendum esse putant. Calvin. *l. c.* Verum dicitur ibi saltem, quod, uti apud Græcos se habeat δᾶρον ἢ δᾶρον ἢ δᾶρον, ita & apud Latinos se habere vocabula donum & donare.

§. VI. Est autem *donum* generale vocabulum; & significat omne id, quod nulla necessitate, jure, officio cogente, sed sponte præstatur *l. 214. ff. de V. S.* ita ut etiam munera secum involvat *l. 194. ff. eod.* Qua vero occasione non immerito quaesiveris, cum donum ac munus in jure nostro passim sibi opponantur, ut in *l. 6. §. 3. ff. d. Officio Proconf. l. 18. ff. d. Off. Praef. l. 47. d. oper. libert. l. 37. pr. d. bon. libert. l. 44. §. 1. d. liber. caus. l. 6. §. 2. ff. d. L. Jul. Repe- tund.* Ulpianus sane *d. l. 194. de V. S.* donum Genus, munus vero Speciem facit. Contra vero Marcian. *l. 214. ff. eod.* donum à munere ita distingvit, ut illud dicatur necessarium; hoc vero voluntarium sive spontaneum, tandemque tota res ita invertitur, ut munus Generis loco sit; donum vero Speciei vicem obtineat. Hottomanus equidem *in voc. Donum*, violentam textui manum inferre, ita ut particulam non suo loco movendam, & ad vocab. donum referendam esse putet, ita: *Sed in summa, in hoc venium est, ut quodcumque munus, id est donum accipiat; at non quod donum fuerit, id munus recte dicatur.* Calvin. *l. c. voc. Donum.* Sed rejecta hac correctione optime Jctos Ulpia-

Ulpianum ac Marcianum conciliari posse putamus, si dicamus, Marcianum hoc voluisse, quod non semper munus donum significet, sed aliquando & onus, si ad necessitatem referatur; sin ad liberalitatem, munus puta, domi Speciem, vid. *l. 18. ff. d. 1. ibique Gædd. axiom. 1.*

§. VII. Vocabulum *nuptiale* quod attinet, derivatur illud à nuptiis, quas vel à nubendo i. e. velando, vel à Nub & Nuba, quod germinare, augere & fructificare Hebræis est, appellatas fuisse, nobis perinde erit. D. Eckolt. *ad ff. tit. d. ritu Nupt. §. 1. Cypr. d. Sponsal. c. 5. §. 33. n. 4. & 5.* Aliam derivationem tradit Hottomann. *d. ritu nupt. c. 15. n. 6.* qui nuptias à græco *νύμφη* dictas esse vult, quam derivationem nos suo Auctori relinquimus. Nuptiale igitur nobis idem est ac quod in nuptiis adhibetur, seu ad nuptias pertinet. Sic dicitur carmen nuptiale, currus nuptialis, faces nuptiales, convivium nuptiale. Calep. *Lex. voc. Nuptialis.*

§. VIII. Varia autem dona, quæ nuptiarum tempore offerri solent, nuptialium nomine venire possunt; sic datur donatio propter nuptias, it. dona, quæ crastino nuptiarum die, quam primum deposito flammeo sponsa visendam se præberet, à sponso ei dabantur, quæ alias vocantur *θεώρητα, ἀνακαλυπτήρια, ὀπλήρια, προφθευτήρια*, Hottom. *l. c. c. 8.* Huc quoque referri possunt arrhæ ac sponsalitiæ largitates. Item morgengaba, quæ altero die nuptiarum à marito uxori pro flore virginittatis mittitur. Carpz. *J. F. p. 3. c. 33. def. 20.* Verum nobis hac vice sermo tantum erit de iis donis, quæ à cognatis & invitatis convivis sponso sponsæ offeruntur.

§. IX. Vocantur autem ista alias etiam munera nuptialia, vid. §. 3. b. cap. item nuptalitia, *l. 194. ff. d. V. S. it.*

B

xenia

xenia nuptialia, Græcis δωρεά νυφώδεια, Hochzeit-Geschenke/ Braut-Taffel-Gelder. Befold. Thesaur. Pract. voc. Hochzeit-Geschenke.

§. X. Describimus igitur donum nuptiale, quod sit res quavis non prohibita, qua ex mera liberalitate, nullo jure cogente à propinquis ac ceteris invitatis convivis novis sponsis nuptiarum tempore offertur.

CAPVT II.

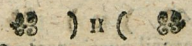
DE

Causa efficiente atque subjecto doni nuptialis.

SVMMARIA.

§. I. Causa efficiens remota est benefica donantis voluntas, que tamen non presumitur, sed probanda est. II. Propinqua est consensus donantis & novorum sponforum. III. Qui alias donare non possunt, nec dona nuptialia distribuere possunt, licet festivitati nuptiali interesse queant. Et tales vel sunt Natura vel Lege. Natura pupillus ac minores. IV. Furiosi. V. Prodigus. VI. Quid de Senibus dicendum? VII. Lege prohibetur Filiusfamilias. VIII. Olim servi IX. Vassalus feudum dono dans. X. Offerrunt regulariter dona nuptialia convivæ invitati, sive presentes sint, sive absentes. Q. An mulier ad nuptias invitata etiam aliquid de bonis dotalibus consentiente marito donare possit. XI. Excipiuntur ab his Pastores, quid donum offerre non necesse habent. XII. Subjectum passivum sunt sponsus & sponsa. Nec interest, an soli sponsa an sponso dona ista tradita sint. XIII. Dissentiunt quidam. XIV. In foro Elector. Saxonico ea res dubium non habet, quod nempe ea, que in nuptiis sponsa

Sponsus ac sponsa donantur, utriusque simul acquirantur.
XV. 2. An Dona nuptialia magis sint paraphernalia,
quam dotalia?

§. I.

Causam efficientem doni nuptialis remotam statuimus beneficam donantis voluntatem, quæ tamen non præsumitur, nisi probetur Wesenb. *ad ff. d. donat. num. 4.* Hinc si sponsus asserat, sibi ab aliquo doni nuptialis loco quid traditum fuisse; aliter vero se non donasse, sed commodasse saltem ad melius instruendam nuptiarum pompam dicat, sine dubio sponso commodatum neganti & donationem asserenti incumbet probatio. Cum alias donatio sit facti, ac nemo suum jactare præsumatur, *l. 25. ff. de probat.* imo fatuitas potius præsumenda sit, Bald. *in l. generaliter C. d. non num. pecun.* Et ideo, ubi alia, quam donationis conjectura capi potest, in dubio præsumio aut conjectura donationis sumenda non est, Dan. Moller. *Semest. L. 3. c. 37. n. 1.*

§. II. *Causam efficientem propinquam* dicimus consensum donantis & novorum sponzorum. Inuitus enim nemo donatur, *l. 27. ff. d. donat. l. 32. ff. d. R. J.* neque ei recte donatur, *l. 19. §. 2. ff. d. donat. l. 69. ff. de R. J.* Wesenb. *in ff. d. donat. n. 4.* Magnif. Dn. Struv. *Exerc. XL. ib. §.* & hinc nec ignorans donare præsumitur, *l. 10. C. d. donat.* nec ignorantibus bene donatur, nisi adfir, qui accipiat donationem eamque ratam habeat, *l. 10. §. 2. ff. eod.* Eckolt. *d. donat. §. 4.* Non ergo valet hæc donatio aliter, quam si sponsus ac sponsa, quibus donatur, sciant sibi donatum, eamque donationem ratam & gratam habeant. Unde inter absentes non nisi per nuncium vel aliam personam ad id destinatam, vel per epistolam fieri potest hæc donatio,

B 2

tio,

055

tio, dummodo donatarii certiorati eam acceptent, *arg. l. 10. ff. d. donat. l. 29. C. eod.* Et hoc procedit, etiam si post consummatum matrimonium & peractas nuptias nuncius demum advenerit, *arg. l. 5. pr. ff. d. donat. int. vir. & ux.* Quod si tamen alicui absentis ac nuptias celebranti donum nuptiale quis mittat, pœniteat vero antequam ad locum destinatum perveniat, quæritur, an revocare illud possit? Et arbitror, si nondum acceperit sponsus, optimo jure donantem donum revocare posse, *arg. l. 38. ff. d. acquir. poss. & per ea*, quæ habet Magnif. Dn. Struv. *l. c. & Carpz. libr. 5. Respons. 62.*

§. III. In præcedente thesi dictum fuit, consensum donantis ac novorum sponzorum requiri ad legitime transferendum donum nuptiale, ex quo facile apparet, eos qui consensum non habent, uti alias donare non possunt, ita nec dona nuptialia distribuere valere, quamvis bene nuptiarum festivitati interesse queant. Nonnullis autem via ad donandum vel à natura, vel lege est præclusa. Natura (1.) Pupillis ac minoribus, utpote, qui nihil ex quo conditio eorum sit deterior, sine tutoris aut curatoris auctoritate gerere possunt, *l. pupillus §. 1. ff. d. auctori & conf. tut. vel curat.* neque enim scire neque decernere talis ætas potest, *l. pupillus. ff. d. acquir. hered.* Quid, si auctoritate tutoris, pupilli nomine dona nuptialia forori vel etiam matri aut cæteris cognatis data sint, an tunc pupillo imputari possunt? Et non imputari ea pupillo posse arbitramur, sed regressum habet pupillus ad tutorem, qui ea restituere tenetur, *l. 13. §. ff. d. administ. ac peric. tutor. l. 1. §. 5. ff. d. tut. ac rat. distrab.* Quibus obstare videtur, *l. 12. §. Cum tutor ff. d. admin. & per. tut.* ubi tutor dona parentibus cognatisve mittere jubetur. Sed facilis est responsio, cum

cum textus ille loquatur de muneribus solennibus. Munera nuptialia autem non fuisse solennia, ex *d. l. 1. §. 5. ff. d. tut. acrat. dist.* satis apparet, quoniam hæc magis voluntaria, illa vero necessaria Eckolt. *ad ff. tit. d. admin. & per. tut. §. 4.* Gothofred. *ad l. 12. §. 3. eodem*, Solennia enim munera tantum dicebantur, quæ natali die, nec non dona quæ Calendis Martii, quas matronæ solennissime celebrant, quod eo die Junonis Lucinæ ædes coli cepta sit, uxoribus offerebantur, vid. Ravard. *Conject. l. 3. c. 4.* Moribus tamen ab ista sententia in pronunciando pro varietate circumstantiarum receditur.

§. IV. II. *Furiosis*, *arg. l. 23. §. 1. ff. d. donat.* Referuntur autem illi vulgo ad duas classes. Unam eorum esse afferunt, qui continua mentis alienatione omni plane destituti sunt intellectu, *l. 14. ff. d. offic. præs.* Alterum eorum, qui dilucida furoris intervalla habent, *arg. l. 20. §. 4. ff. qui testam. fac. poss. l. 6. d. Curat. furios.* De primæ classis furioso facile constat eum haut quaquam novis sponis donare posse, *l. 23. §. 1. ff. d. donat.* De furioso vero alterius classis omnino affirmandum est, eum nuptiis interesse, ac munusculum offerre posse, modo in hisce intervallis, donationem fecerit. Cessante enim tunc causa, cessat effectus, *arg. l. 9. C. qui test. fac. poss. ad d. Magn. Dn. Struv. Exerc. VI. tb. 37.* Idem dicendum de mente captis.

§. V. III. *Prodigis* cum neq; rationem, neque mensuram expensarum habeant, merito quoque hæc interdicuntur donatio, quia rerum administratio ipsis interdicta est, *l. 6. ff. d. Verb. Obl.* Arnold. de Reyger in *Thesaur. Jur. voc. provig.* ne post vires patrimonii dilapidatas vitam in egestate peragere cogantur. Hinc in Jure nostro habentur pro furiosis in administratione bonorum, quoniam res

B 3

suas

suas recte disponere nequeunt, *l. 1. ff. d. Curat. furios. vel. at. extr. min. dand.* Quod si tamen ante interdictionem bonorum donum nuptiale dederint, ea nequaquam repetere possunt.

§. VI. Sed quid de *Senibus* dicendum, an & illis facultas hæc deneganda? Distinguendum puto inter senes illos, qui non corpore solum, sed & animi viribus consenuerunt, quique non secus ac minores iudicii infirmitate laborant, ut adeo delirium quoddam ac pueritia accedat, & his omnino facultatem pro lubitu munera nuptialia distribuendi denegamus, *arg. l. 16. C. d. donat.* Non tamen idem sentiendum de his senibus, qui, licet ætate graves animi tamen atque iudicii robore nulli juvenum cedunt, & his senectus honoris est, eorumque donatio omnino firma eoque acceptior esse debet, *d. l. 16. §. l. 3. pr. qui testam. fac. poss.*

§. VII. *Lege* prohibentur (a) *Filius familias* in peculio profecticio absque consensu Patris, *l. 7. pr. §. ff. d. donat. l. 28. §. f. d. pact. l. 1. §. 1. ff. que res pign.* quem tamen consensum non propter personæ conditionem, sed propter qualitatem rerum, quarum Pater plenam habet proprietatem requiri tradit Eckolt. *ad ff. d. donat. §. 5.* Interim tamen non prohibetur tam ratione peculii castrensis vel quasi, *l. qui testam. fac. poss. l. 3. C. d. castr. pec. milit. §. praefect.* quam adventitii irregularis. *Nov. 17. c. 1. §. 1.* quoad hæc enim nullum plane præjudicium Patri affertur, cum in pleno filii familias dominio sint, *arg. dist. Nov. 117. c. 1.* De peculio tamen adventitio regulari donare non poterit, *l. 8. §. penult. C. d. bon. que liber.* quamvis quibusdam in locis etiam de hoc peculio recte donet, uti ex Jure Provinciali Wurtenbergico constat, quo proprietatis Dominus,

nus, adeoque filiusfamilias sine consensu patris usufructuarii donare aliquando potest. *Fürstl. Württenb. Landrecht p. 2. t. 31. Und so jemand ic.*

§. VIII. Porro (β) olim *servis* prohibebantur, cum nihil plane in dominio haberent, sed quicquid acquirebant, id Domino acquirebant, §. 3. *J. per quas personas nobis adquir. l. 3. §. 8. ff. d. donat. inter virum & uxorem l. 28. §. 2. d. pact.* Verum cum sublata apud nos servitute prisca, servi aliquid proprii habere queant, merito quoque istis illa donandi facultas de mercede, quam pro operis suis accipiunt, conceditur.

§. IX. *Vasallus* (γ) Feudum doni nuptialis loco dare non potest, cum in genere omnis plane Feudi alienatio illicita sit, 2. *F. 9. 2. F. 44. 52. & 55.* De fructibus autem Feudi plane aliud statuendum, quia ratione illorum *Vasallus* perinde se habet ut Dominus. Hinc illos omnino recte muneris loco donare atque offerre potest, quousque vivit, *Magnif. Dominus Struv. Syni. Jur. Feud. cap. XII. aph. 7. n. 1. 2. seqq.*

§. X. Offerunt autem regulariter dona nuptialia *Conviva invitati*, sive praesentes sint, sive absentes mittant. De Jure tamen Saxon. Elector. nullus, licet invitatus sit, donum nuptiale recte mittit, nisi simul compareat, *Ord. Polit. nov. tit. 15. §. 2. in verb.* *Diejenigen aber / so zwar eingeladen, aber nicht erscheinen, denen soll schencken / oder das Geschenk zu schicken / hiermit gänzlich verboten seyn.* Quod si autem aliquis ad nuptias haud invitatus, e. g. peregrinus, ex liberalitate novis sponsis donum offerat, illud minime rejectum iri puto. Obtinere autem in quibusdam locis, ut singuli ex personis praesentibus singula dona dent; alibi si maritus & uxor adsint, solus

solus maritus donum offerat, uxor vero nihil, alibi vero & maritus & uxor donent. Quoad postremum casum quaeritur: *An mulier ad nuptias invitata etiam aliquid de bonis dotalibus consentiente marito donare possit?* Et quod de his bonis regulariter dissentiente marito nihil alienare possit, certissimum est, sed an hoc ne quidem consentiente marito fieri possit, dubio non caret. Negantes imprimis fundantur in *l. 21. C. d. donat. & pr. J. quibus alien. licet.* Verum, cum in istis textibus nihil de rejecto etiam consensu mariti reperitur, affirmantium opinio videtur esse verior. Si enim maritus res dotales mobiles sive servando servari possunt, sive non, dissentiente licet uxore, recte alienat, *arg. pr. J. quib. al. lic. vel non l. 3. §. 2. d. suis & leg.* quid quaeso obstat, quo minus uxor concessione sibi a marito facta ejusmodi donationem pecuniariam, cum imprimis intuitu mariti invitata fuerit, peragere valide queat.

§. XI. Excipiuntur autem hic Pastores, qui quibusdam in locis convivio nuptiali gratis interesse, nec munusculum aliquod offerre necesse habent. Hi enim sicuti ad convivium, quod post baptismum paratur, *311 dem Gebatter. Essen/* nisi consuetudo in contrarium adsit, invitari debent, *Carpz. l. 1. Jurispr. Consist. def. 120.* aut, nisi hoc fiat, honorarium pro eo exsolvi debeat, *Carpz. d. l. def. 121.* Ita etiam merito quoque ad convivium nuptiale invitari & gratis adesse debent. Et quidem non immerito. Requirit enim hoc debitum honestatis propter obligationem remunerationis, atque argumentum testandae tam observantiae erga ministerium, quam reverentiae erga ministrum Dei, *1. Cor. 4.* Et hic nihil interesse putamus, an divites Pastores sint, nec ne, add. *D. Gerhard. in loc. d. minist.*

ministr. Eccles. g. 514. Ord. Saxon. Eccles. art. gen. 24. vers. Und soll keine Entschuldigang angenommen werden, daß sie vorgeben, der Pfarre sey ohne dem reich genug. Alibi etiam ædicius aut Ludimoderator gratis adesse debet, aut ei certa pars cibi ac potus, Eine Brautsuppe oder bescheiden Essen / uti vocatur, præstari solet D. Ziegler. Dissert. d. Jur. victual. cap. 4. n. 43.

§. XII. *Subjectum passivum* constituimus *sponsum & sponsam*, legitime matrimonium ineuntes; ob arctam illam conjunctionem, qua non solum jure divino & canonico unum corpus unaque caro reputantur, *Gen. 2. v. 23. & 24. c. 1. X. d. Conjug. Leprof. sed & Civ. Jure individua vitæ, l. 1. ff. d. rit. nupt. l. sic rerum 52. d. re judic. promiscui usus, l. 17. C. d. furt. l. 54. ff. d. legat. 3. Bocer. class. 1. disp. 9. ib. l. sic. c. omnisque fortunæ socii efficiuntur. Hinc variorum seculorum locorumque populi, communionem inter virum & uxorem respectu bonorum ipsum Deum autorem habere, naturalique æquitati, nec non conjugum amori ac honori optime convenire statuerunt, & hæc passim à pluribus recepta Jctorum scriptis ac responsis declarata sententia fuit, cujus rei hinc inde tam apud Historicos, quam Jctos, vestigia extant. Sunt, qui, ut à Græcis valde commendatam, ita Latinis, ante tempora quoque Justiniani non incognitam fuisse, inde colligunt, quod sponsa in aedes mariti introducta, & à pronubis transportata (pedibus enim limen tangere fas non erat) dicere marito solita fuerit: *Ubi tu Cajus, ego Caja*, h. e. ubi tu Dominus, ego Domina. Hetruscis enim Verbum *Cajus* Dominum significat, teste Joh. Garf. *d. Conjug. al. acqu. n. 23. Platarch. in qq. 30. Columella l. 12. referente Tiraquello in LL. Connubial. gloss. 8. n. 8. nihil conspiciebatur in domo arvi-*

C
*dum,**

282

datum, nihil quod aut Maritus aut femina proprium esse juris sui diceret. Huc referunt locum non inconcinnum Martial. l. 4. epigr. 75. qui nigrinam præter dotem, etiam patrimonium reliquum viro tradentem refert :

*Te patrios miscere juvat cum conjuge census
Gaudentem socio participique viro.*

Item Ciceronis dictum 2. *Offic.* ubi: *Prima, inquit, societas in Conjugio, proxima in libris, deinde una domus, communia omnia.* Et sane, si in leges nostras oculos vertimus, multa hanc communionem confirmantia reperimus documenta, prout sunt, participatio utriusque fortunæ, l. 22. §. 7. ff. *solut. matrim.* Dignitatis l. 8. ff. d. *Senat.* l. 13. C. *dign.* l. ult. C. d. *incol.* & ubi quis *domic.* Nov. 105. c. 2. Domicilii atque fori, l. 65. ff. d. *Judic.* d. l. ult. & l. 13. C. d. *dignit.* Nec non privilegia maritorum, etiam personalia, uxoribus communicentur, l. 6. *ibi una cum uxoribus* C. d. *Profess.* ex quo fluxisse mihi videtur, quod etiam hodie viduæ artificium, & mercenariorum, id artificium quod defunctus maritus exercere solitus fuerit, per servos idoneos, etiam in his artificii, in quibus nullus nisi probatus & juratus admittitur, exercere possint Petr. Costal. in l. *femina* §. ff. d. *Senat.* Matth. Stephan. d. *Juris d. l. 1. c. 14. n. 17.* Kitzel. *Synops. matrim.* c. 7. *ib. 10. lit. e.* eademque illis reverentia debeatur, l. 1. C. d. *in jus voc.* adeo, ut injuria ipsis facta, maritis facta censeatur, l. 2. C. d. *injur.* Kitzel. l. c. *add.* Sucholt. *Diss.* 2. *ib. 20.* Cypro. d. *Sponsal.* c. 5. §. 14. n. 3. Hinc merito quoque ob societatem hanc conjugalem dona nuptialia utrique conjugum communia statuimus, quamvis intentionem convivarum donantium, qui utrique donatum acquiri cupiunt, & legis dispositionem specialiter ea quæstibus conjugalibus annumerantem, hic multum quoque conferre,

ferre, lubentissime fateamur. vid. D. Lauterb. *diff. d. societ. bonor. conjug. c. 3. §. 23.* Nihil proinde interesse putamus, an soli sponsæ, an sponso dona ista tradita sint, cum conseruado locorum mens, atque intentio conuivarum inspicienda sit, qui absque dubio utrique tam Sponso quam Sponsæ donare voluerunt, licet uni saltem tradiderint, *arg. l. 4. l. 10. ff. d. donat. l. 6. C. eod. Carpz. p. 3. const. 22. def. 1.* His adde, quod cum matrimonium species quædam sit societatis, §. 1. *J. d. patr. pot. l. 1. §. 3. ff. d. Justit. & jur. l. 1. ff. d. ritu nupt.* in societate autem, quicquid socius ex causa societatis acquirit, illud cum altero participare tenetur, §. 1. *J. d. Societ. l. 29. §. 2. ff. eod.* hinc etiam dona nuptialia inter sponsum ac sponsam communia esse debent. Et hanc sententiam æquissimam iudicat Hahn. ad Wesenb. *d. jure dot. n. 11. ad f. add. Treutl. Vol. 2. Diff. 7. tb. 10. lit. c.* Besold. *Thesaur. pract. voc. Hochzeit: Geschenke.* Et hanc etiam obtinere in Jure *Provinc. Würtemb. p. 3. tit. 7. Wann Eheleute,* ibi: *solle an allen in wehrender Ehe errungen und gewonnenen Gütern / (darunter auch dasjenige, was den Eheleuten zu ihrer Hochzeit verlehret worden zu rechnen) jedem Ehegemaht der halbe Theil gehörig seyn / test. D. Lauterb. l. c.*

§. XIII. Equidem non ignoramus, quosdam fuisse, qui ab hac sententia recedere voluerunt. Sic Bartholus in *l. 10. §. 5. ff. d. vulg. & pup. subst. n. 4.* distinctionem fecit inter dona amicorum cognatorumque Sponsi & Sponsæ. Hinc Sponsi amicorum dona Sponso; aut Sponsæ amicorum dona sponsæ cedere statuit. Et hanc sententiam secutos olim fuisse Scabinos Lipsienses asserit Moller *ad Const. Elect. p. 3. c. 22. n. 1.* Verum, quid respondebit Bartholus ad dona extraneorum, qui nullius conjugum cognati sunt?

ri sunt? Altum plane de his tenet silentium, ut proinde nullius momenti distinctio hæc esse videatur. Contra vero Lud. Rom. *Conf. 172. n. 2. & alii à Mandosio in addit. ad eund allegati, ut & Jason. in d. l. 10. §. ad substitutos n. 9. ac eum sequens Zasius lib. sing. intellect. c. 9. ea, quæ sponsæ donantur; etiamsi à consanguineis sponsi & ejus contemplatione donata sint, ad sponsam tamen, non ad sponsum pertinere asserit. Rationem addit Zasius hanc, quod in donationibus non tam, cujus contemplatione illæ fiant, sed cui tradantur, inspiciendum sit, & quod quis amico aut cognato donare cupiat, ipsi dare facillime possit, nec opus habeat ejusmodi circuitu, ut sponsæ vel uxori ejus det, quod ipsum habere velit Moller. l. 2. Semest. c. 42. n. 1. Verum, cum thesi præced. probatum sit, etiam illud, quod sponsæ datum fuerit, sponso commune esse, facile ratio Zafii corrui, cum utrique mens atque intentio donantium, & cujus contemplatione donatio fiat, inspicere debeat. Non defuerunt quoque, qui ad solum sponsum ista dona pertinere statuerunt, quos refutatos vid. apud Carpz. *Jp. For. p. 3. c. 22. def. 1.* Aliam sententiam fovere videtur Brunnem. *Cent. 2. decis. 68. n. 5.* qui dona à cognatis oblata sponsæ ex asse deberi, cætera autem ex parte dimidia asserit. Allegat equidem pro sua sententia Carpzov. *p. 3. const. 22. def. 1.* Sed hunc contrariam potius sententiam tueri, cuius ex lectione allegatæ definitionis constare facillime poterit. Et ipsèmet Brunnem. sibi quodammodo contrarius videtur, *Cent. 4. decis. 50. n. 2.**

§ XIV. In foro Electorali Saxonico hæc res minus habet dubii, cum juxta *p. 3. const. 22.* ea, quæ in nuptiis sponso ac sponsæ donantur, utrique simul acquirantur. Et hoc procedere à quocunque tandem donata fuerint, Panorm.

Panorm. in. c. 2. x. d. Donat. n. 2. vir. & uxor statuit, Dani. Moller. ad const. cit. §. 2. & Semest. L. 2. c. 42. num. 2. Carpov. l. cit.

§. XV. Commodè autem hic quæritur; An dona nuptialia pro dimidia parte, quam sponsa accipit; ad dotalia, an vero ad paraphernalia ejus bona referri debeant? Equidem, si nuptiæ impensis parentum sponsæ factæ & dona illa expresse ob impensas in nuptias factas in dotem data sunt, tunc res caret dubio, cum conventio det legem contractui. Quod si vero nihil plane de iis convenerit, de Jure civili magis paraphernaliorum, quam dotalium qualitatem habere videntur, cum non ea intentione à convivis dentur, ut dos sit, ac in dubio bona, quæ quis una cum uxore accipit, non dotalia sed paraphernalia censeantur secundum Dd. vid. Georg. Franzk. 2. Resol. 5. n. 76. Menoch. l. 3. pref. 8. D. Struv. Exerc. 30. tb. 6. Dotis enim constitutio facti est l. 1. c. d. dot. caut. non num. nec præsumitur, sed probanda est l. 12. §. 2. ff. d. capt. & post l. revers. l. 13. §. f. d. publ. in remact. Faber in C. libr. 5. tit. 7. def. 18. n. 2. Gail. 2. observ. 82. Nihilominus tamen hodie usu fori & ex mente Dd. annumerari solent doti, non quidem ex ea ratione, quod qualitas eorum in se spectata talis sit, sed potius ratione effectus præprimis prælationis, quippe quæ juris positivè est, & consuetudine introduci potest. D. Richter. d. Concurf. Creditor. c. 3. sect. 1. n. 80. segg. Berlich. p. 3. concl. 37. n. 16. Carpov. p. 1. const. 28. def. 88. & p. 3. const. 22. def. 6. vid. J. C. iust. D. Roth. Antecessor Salana hujus celeberrimus in differt. d. jure paraphernaliorum cap. 4. qui secundum hanc sententiam nuperrime à Magnif. JCT. hujus Acad. pronunciatum fuisse testatur. Accedit, quod supra dicta regula, quod nimirum in dubio bona uxoris magis paraphernalia

sint, quam dotalia, cesset, si conjecturis probari possit,
 bona dotis causa data esse, quam conjecturam hic inducit
 ad minimum traditio vera à muliere facta marito tempo-
 re contractus matrimonii. Tacitum enim subesse pactum
 censetur, ut dotis nomine habeat, Faber *Cod. lib. 5. tit. 7.
 def. 18. n. 5.* aut si marito fuerint illata, sub titulo, **Hey-
 raths-Guth** / tunc enim non bona paraphernalia, sed
 dotalia saltem intelliguntur, quia ex consuetudine Germ.
 vocab. istud ita, testante Carpz. *p. 1. c. 28. def. 81.* receptum
 fuit; quod autem moris est, observatum esse censetur
 per *l. 31. ff. d. adil. edict.* Hinc ita pronunciarunt Dn. Scab.
 Lipf. teste Carpz. *ib.* **Ob gleich unter dem Wort Hey-
 raths-Guth alleine das Ehegeld, und nicht die para-
 phernalien / oder was die Frau sonst zu ihrem Man-
 ne gebracht, zu verstehen, ic. add. D. Roth. l. c. c. 1. tb. 11.**
 Quod si tamen paraphernaliorum qualitas expresse in pa-
 ctis dotalibus donis hisce assignata sit, id quod in compa-
 ciscentium voluntate positum est, merito etiam hodie il-
 lis acquiescitur *vid. Const. Elect. 22. p. 2. in fin. ibi.* Da aber
 in denen Ehestiftungen, Statuten oder Gewohnhei-
 ten hiervon gewisse Verordnungen wären, denen sel-
 ben wird zuörderst billich nachgelebet / und darauf
 soll von unsern Gerichten also erkannt werden.

CAPVT III.

DE

Objecto, forma ac fine doni nuptialis.

SUMMARIA.

§. 1. *Objectum Doni nuptialis possunt esse quavis res non pro-
 hibita.*

libita. II. Quale ac quantum quis donare velit, in cuiusdis arbitrio est; Nisi per Statutum certus modus sit prescriptus. III. Proponitur Casus. IV. Dari solet donum statim, vel promitti. V. Si res donata fuerit aliena, num Donator novis sponsis teneatur ad evictionem? VI. Donum nuptiale si 500. solidor. summam excedat, insinuatione opus habet, ut cetera donationes. VII. Forma donandi exponitur. VIII. In quibusdam locis primo, alibi secundo, in alio die tertio offertur. IX. Quisnam finis sit.

§. I.

Objectum doni nuptialis possunt esse quævis res non prohibita. Eorum nomine autem plerumque venire solet ex communi consuetudine pecunia numerata; quamvis etiam haud raro stannea, argentea atque aurea vasa (**Vocal**) ut & catenas aureas, inprimis apud splendidioris fortunæ homines donari videamus.

§. II. Est vero in cuiuslibet libero arbitrio, quid, quale ac quantum donare velit, cum eiusmodi dona sine voluntaria, nec perquam necessaria, l. 1. §. 5. ff. d. tutel. ac ration. distrab. tamen cavendum, ne limites, qui alias in donatione in genere observandi, quis egrediatur. Quod si vero per statutum certus donis huiusmodi modus prescriptus sit, ultra quem donare non liceat, merito illud observandum esse statuimus. Sic in *Ord. Polit. Elect. noviss. tit. 15.* **Wie es mit Hochzeit-Geschenken gehalten werden soll** / permittitur quidem cognatis ac peregrinis pro lubitu donare, præter illas tamen personas nemini ultra Thalerum, vel aureum Rhenanum, aut ad summum Ducatum donare conceditur. Verba §. 2. *dict. tit.* ita se habent:

bent: Außerhalb der jezo gemeldten Personen (exceptis nimirum patre, matre, fratribus, sororibus, consanguineis, & peregrinis, de quibus §. 7. l. c.) sollen die andern eingeladenen Hochzeit-Gäste, ein jeder seinem Stande und Verwandnis nach / hierinnen eine solche Maasse halten, damit durch seine Schenkung zu keiner Neuerung, und andern, um Vermeidung Schimpffs willen / mit dergleichen Geschenke höher, als sich wohl sonst zu thun gebühret / nachzufolgen Ursach gegeben werde / und darmit hierunter eine Gewißheit sey, soll nach Gelegenheit der Person über ein Thaler / ein Goldgülden / oder zum höchsten ein Ducaten / von ein paar Eheleuten, nicht geschencket werden / ic.

§. III. Casus est: Mævius invitatur ad nuptias cognati sui. Cum vero propter urgentia impedimenta ipsemet in nuptiis comparere nequit, per literas rogat Titium, ut loco sui nuptiarum festivitati interesse, peractaque gratulatione ac voto, donum, quod se mox restitutum promittit, novis nuptis offerat, quaritur, quid, quantumve Titius Mævii loco donare debeat? Equidem vix putamus, aliquem de facili commissionem ita alicui datum, nisi eundem simul instruat, quid donare debeat. Quod si tamen forte casus ita acciderit, quid statuendum? Nos ante omnia conditionem Mævii inspiciendam esse existimamus, an dives sit, an vero mediocris, an tenuioris fortunæ. Et deinde quid alias dare solitus fuerit, aut tunc loci moris sit. Ita, ut si forte Titius splendida dona offerat, Mævius vero non adeo dives sit, eum non teneri omnia restituere Titio verius est, sed tantum ordinariam summam, quam alias dari ab ejusmodi persona moris est.

Quod

Quod si tamen Mævius nec id restituere velit, quod alias donare solitus fuerit, cum actione mandati aut negotiorum gestorum à Titio conveniri posse, omnino statuedum, quippe cum Titius se gesserit solito more, quo etiam ipse mer principalis invitatus usus fuisset, si adfuisset.

§. IV. Dari autem solet hoc donum vel statim numerato & ipsis nuptiarum diebus; vel promittitur saltem ac solutio differunt. Quod si tamen ea non fiat, institui potest *Condictio ex lege*, quoniam censetur pactum legitimum, à Justiniano confirmatum, ut actionem producat, *l. 35. C. d. donat. arg. l. 6. ff. d. pact. junct. l. unic. ff. d. condict. ex leg.* Moribus nostris hoc minus dubii habet, cum ex quovis pacto etiam nudo actio detur, *Dn. Stuv. Exerc. 6. eb. 17. Carpzov. p. 2. c. 19. def. 17.*

§. V. Quid res donata, forte an, quod aliena sit, evicta fuerit, quaritur: *an donator novis sponsis teneatur ad evictionem?* Et respondemus, eum minime teneri, *l. 18. §. ff. d. donat. l. 2. C. d. evict. l. 61. ff. d. edil. edict. l. 131. ff. d. V. O. ne alias liberalitas sua ei damnosa sit; nisi expresse promissum fuerit à donatore de evictione, & tunc absque dubio tenebitur, l. 2. C. d. evict. quia contractus ex conventionem legem accipiunt, l. 1. §. si conveniat depos. Interim tamen bene agi poterit de dolo, si is intervenerit, l. 18. §. ff. d. donat.*

§. VI. Donum autem nuptiale, ut ceteræ donationes, si 500. solidorum summam excedat, insinuatione opus habet, cum nullibi excipitur, *arg. §. 2. J. l. 36. §. f. C. d. donat.* Omnis enim donatio excessiva indiget insinuatione, *l. 36. C. de donat.* Jam vero donum nuptiale est & manet donatio sive doni datio. Quod igitur convenit generi universo, idem etiam necessum est omnibus

D

ejus

ejus speciebus conveniat. Id vero receptum est, non solum ad commodum Reipublicæ, ne quis scilicet male re sua utatur, §. 2. *J. d. his qui sui vel al. jur.* sed & ad excludendas fraudes & pervasiones, quibus publicorum actorum testimonium occurrere voluerunt, *l. 27. C. d. donat.* Eckolt. *ad ff. d. donat. §. 7.*

§. VII. Formam quod attinet, ea ex parte convivæ donantis consistit in animo donandi, nullo jure cogente, solum liberalitatis causa, *l. 29. pr. ff. d. donat.* ex parte novorum conjugum in animo donum isthoc accipiendi, cum donatio sine acceptatione nulla sit, *l. 10. & l. 19. §. 2. ff. eod.* Animus autem iste donandi elicitur ex traditione reali doni nuptialis, *arg. l. 6. 29. §. 1. eod. l. 16. 28. & 35. §. 5. C. eod.* vel promissione, *l. 9. & 11. ff. d. pollicit.* Respectu vero novorum conjugum animus ille cognoscitur, si rem donatam hilari gratoque animo accipiant, *D. Eckolt. l. c. §. 7.* Nihil autem refert, an traditio vera, an ficta intervenerit, ut puta, si invitatus conviva donet rem, quæ jam est penes sponsum vel sponsam, *arg. l. 9. §. 5. ff. d. acquir. rer. domin.* aut, quando donator accepto tulit donationis causa, quod sponsum vel sponsam debebat, *arg. l. 32. §. 23. ff. d. donat. inter vir. & uxor.*

§. VIII. Obtinet autem in quibusdam locis, ut donum illud primo nuptiarum die offeratur, alibi, ut secundo aut tertio die tradatur. Nos hic cuivis loco conveniendum suam, relinquimus, & nihil interesse putamus, an primo, an secundo, an tertio nuptiarum die donatio ista fiat. In Jure ramen *Saxon. Elect. Ord. Polit. l. c. §. 8.* specialiter dispositum est, ut, quamprimum copula sacerdotalis facta, præprimis in nuptiis, quæ post meridiem initium capiunt (auf Abend-Hochzeiten) donatio illa
pera-

☉) 27) ☉

peragatur, verb. Alle soll in künfftigen auf den Abend
Hochzeiten ein jeder Eingeladener sein Hochzeit-Ges-
schencke, sobald man aus der Kirchen kommt, vor / o-
der bey der Mahlzeit, in Städten und auffm Lande/
neben gebührlicher Glückwünschung / überant-
worten.

§. IX. *Fini* doni nuptialis primarius est, ut dona-
tor liberalitatem atque munificentiam suam exerceat;
arg. l. i. pr. ff. d. donat. l. i. C. d. revoc. donat. l. 214. ff. d. V. S.
Wesenb. *2 ff. d. donat. n. 7.* Spectatur autem ille vel ex
parte donantis; vel ex parte donatariorum, novorum
nimirum conjugum. Respectu illius est honesta affectio,
qua novos sponfos prosequitur eosque juvare vult, *l. 5. ff.*
d. donat. Respectu vero horum est honestas vel cogna-
tio, qua invitatos ad liberalitatem exercendam movet.

CAPVT IV.

DE Effectu.

SVMMARIA.

§. I. *Effectus don. nupt. est, ut in novos Conjuges dominium
vel conditio usucapiendi transferatur, manente dimidia
parte sponso, altera sponsa propria.* II. *Q. Si prima
nuptiarum die ante consensionem thalami sponsa moria-
tur, num dimidia pars donorum ad sponsam alias spectan-
tium pertineat ad sponsum? Afferuntur rationes affir-
mantium, remissive negantium. Quid obtineat de Ju-
re Saxonico?* III. *Sponsa mortuo sponso ante consen-
sionem thalami dimidiam suam partem donorum nuptia-
lium*

D 2

lium repetere potest. IV. Matrimonio per consecrationem thalami confirmato maritus defuncta uxore omnia & integra retinet dona nuptialia. Quid, si liberi adsint? V. Excipiuntur ea, quae ad Geradam pertinent. VI. Ex ejusmodi nihil lucratur Maritus. Aliter & res habet, si marito ex bonis defunctae uxoris certa portio per pacta dotalia fuerit assignata. VII. Quid juris competat Vidua quoad d. n. Ratione sua dimidia partis habet privilegium pralationis. Si vero impensis Parentum sponse nuptiale convivium celebratum fuerit, earumque nomine dona nuptialia per conventionem in dotem dota fuerint, tunc defuncto marito uxor omnia & singula dona nuptialia repetit. Et ratione horum jus tacite hypoteca habet in bonis Mariti, ac mortuo eo pra reliquis Creditoribus anteriorem hypothecam non habentibus ea accipit. VIII. Q. Si defuncto marito ex donis nuptialibus nihil extet? IX. Oppignoratis donis nuptialibus à marito quis ea post mortem ejus lucre debeat, an Vidua, an Heredes mariti? X. Si de quantitate non constet? Distingv. XI. Sunt Casus, quibus vidua nihil plane de donis nuptialibus accipit. Utpote si portionem statutariam accipere malit. XII. Si certam in pactis dotalibus partem ex bonis mariti accipiat. Si uxor nobilis petat dotalium, morgengabam, & cibaria domestica. XIII. Habet mulier ratione horum donorum jus retentionis. Q. Si heredes negent quantitatem donor. nupt. mulier vero quasdam res Xenia nuptialia esse affirmet, heredes vero contradicant? Q. an durante processu relinquenda sit in possessione bonorum? XIV. An maritus accusans civiliter uxorem de adulterio, retineat Xenia nuptialia? XV. Q. Si quis uxorem ducat, quam postea ob stuprum ante nuptias

com.

commiffum legitime convictam, retinere recusat, an illa dona nuptialia integra retinere poffit? XVI. Quid, fi per divortium fuerit folutum matrimonium?

§. I.

Effectus doni nuptialis eft, ut in novos Conjuges dominium vel conditio ufucapiendi transferatur. Maer vero absque dubio dimidia pars donorum nuptialium fponfo; altera vero pars fponfae propria, *arg. l. ult. C. d. pact. convent. l. 9. §. 3. d. jur. dot.* Cum vero maritus fit administrator bonorum uxoris, *l. 21. C. d. procur.* ibique Dd. etiam horum administrationem, imo ufumfructum conftante matrimonio eum habere dicendum eft, *arg. d. l. ult. C. d. pact. conv.* De Jure Saxonico, cum maritus ufumfructum omnium bonorum uxoris habeat, *Land. R. L. 1. art. 3. & art. 45.* res omnino expedita eft, Dn. Struv. *Execr. 29. tb. 56.* Poteft quoque maritus ea alienare, quia res dotales mobiles recte alienat, vid. Ludw. *disp. 6. tb. 12.* & hinc multo magis haec dona plerumque pecuniaria recte alienabit, nifi immobilia quaedam bona fponfae fuiffent donata, tunc enim contrarium facile concefferim.

§. II. Sed quid, *fi prima nuptiarum die ante confenfionem thalami fponfa moriatur, quaeritur: ad quem pertineat dimidia pars donorum ad fponfam alias fpectantium?* De Jure Civili pro Sponfo pugnat (I.) quod fponfa de praefenti fit uxor, *l. 15. ff. d. cond. & demonf. l. 8. C. d. incest.* cum folus confenfus, non concubitus, matrimonium faciat, *d. l. 15. l. 32. §. 13. ff. d. donat. int. vir. l. 30. ff. d. R. 7.* Imo conjuges funt, etiam fi corpore nunquam convenerint. Hinc fponfa debet lugere mortem fponfi, tanquam viri fui, *l. 2. l. d. fec. nupt.* (II.) quia in materia odiofa & poenali sub

D 3

UXORE

uxore quoque comprehenditur sponsa, *l. 12. §. 3. ff. ad l. Jul. de adult.* Ergo multo magis debet comprehendere sponsa, praecipuis per verba de praesenti talis, utpote in materia favorabili, qualis est successio, *Gail. 11. obs. 80. (III.) l. 22. C. d. Nupt.* ubi Theodosius constituit, pompae celebritatisque nuptiarum omissionem matrimonii firmitati non obesse. (IV.) *d. l. 15. ff. d. cond. & demonstr.* ubi legatum relictum alicui, si cum Berta matrimonium contraxerit, ei debetur, si tantum Sponsalia contraxerit,posito, quod puella interim, antequam matrimonium fuerit consummatum, moritur, quia conditio illa est perfecta ob rationem, quam subjicit Ictus: Quia non concubitus &c. (V.) *l. 5. C. d. bon. qua. lib. ubi,* idem: quod in lucris donalibus ratione conjugum obtinet, etiam ad desponsatas personas applicari statuit Imperator. In Jure Canonico affirmantium opinio videtur se fundare (a) *in 27. dist. qu. 2.* ubi verba Ambrosii referuntur: *Cum initiatur conjugium conjugii nomen adscitur. Nam defloratio virginitatis non facit conjugium, sed pactio conjugalis. Denique cum mulier viro conjungitur, conjugium est, non cum viri adjunctione cognoscitur (b.)* *in c. conjux. 27. qu. 2.* ubi Augustini verba referuntur de conjugio Josephi & Mariae. Conjux vocatur à primae desponsationis fide, quam concubitu non agnoverat Joseph, nec fuerat agniturus &c. Accedit, quod in sacris literis sponsa uxor appelletur, ideoque negari non posse contendunt, quod inter Sponsum & Sponsam verum sit matrimonium. Sic *Deut. 22.* sponsa uxor appellatur, & *Matth. 1.* Maria Josepho desponsata, sed nondum dicta & accepta uxor dicitur. Et Jacob *Genes. 29.* de Rachele sibi tantum desponsa: Trade, inquit, mihi uxorem meam. Ita & sacrae literae sponfos generos appel-

appellant, *Genes. 19.* Quid negantes reponant, vid. apud Carpz. *Jurispr. Conflit. defn. 130. & 134.* De jure Saxónico in aperto est, Sponsorum nihil ex dimidia parte Sponsa mortuae ante consensionem thalami lucrari: **Er habe denn das Braut-Bette beschritten / und den Ehestand mit ehelichen Beyschaffen vollzogen,** artic. 45. Land. R. *Cypr. d. matrim. c. 3. §. 4. num. 3. 4. & 5.* Beust. *d. jure connub. 2. c. 67.*

§. III. Sponsa mortuo sponso ante consensionem thalami nihilominus dimidiam suam partem donorum nuptialium petere potest. Quamvis enim de Jure Saxónico ante consensionem thalami minime petere possit ea, quae ex statuto vel pactis dotalibus alias ex bonis sponsi defuncti sibi debentur, *art. 45. lib. 3. Land. R. & Confl. Elect. 19. p. 3.* Schneidw. *ad pr. J. d. hered. ab intest. tit. d. success. int. vir. & uxor. n. 21.* Dan. Moller. *Semest. L. 3. c. 23. n. 5.* hinc quoque ejusmodi sponsam post obitum sponsi habitu virginali incedere posse Scabini Lipsienses, teste Mollero *l. c. judicarunt, an bene quidem?* Attamen, dona quod attinet nuptialia, cum illorum dimidiam quoad partem statim fiat Domina, eique propria cedant, ut supra demonstratum est, hinc ea omnino repetere potest, cum bona propria Sponso illata repetere nusquam prohibeat. Carpzov. *J. F. p. 3. const. 22. def. 8.*

§. IV. Consummato autem matrimonio, & per consensionem thalami confirmato, de Jure Saxónico, defuncta uxore maritus superstes omnia ac integra retinet dona nuptialia. Hoc enim jure maritus succedit in omnia bona mobilia uxoris defunctae: **Nach Absterben der Frauen erbet der Mann, nach Sächsischen Rechten / alle fahrende Haabe, Paarschafft, Silber, Geschirre,**

.085

schier, und andere Fahrnis, ausser der Stück, so zum Gerade gehörig. Verba *art. 3. L. 1.* sic habent: Nimmt ein Mann ein Weib, so nimmt er alle ihre Güter in seine Gewehr / als ein Vormund / und stirbt das Weib / sie ~~er~~erbt keine fahrende Haab / ausserhalb der Gerade und eigen (i. e. bona immobilia, ut explicat *Mauser d. Nupt. in procm.*) *Carpz. l. c. c. 23. p. def. 26.* *D. Richter. d. success. ab intest. f. 4. membr. 2.* *D. Struv. Exerc. 38. tb. 41.* *D. Strauch. Diff. 11. tb. 30.* Cum autem ejusmodi dona plerumque in sola pecunia numerata, quæ rebus mobilibus annumeratur, consistant, merito ea omnia post mortem defunctæ conjugis marito cedunt. Si tamen immobilia quædam bona spontæ fuissent donata, ea non ad maritum; sed ad heredes uxoris pertinere, *art. 31. L. 1. Land. R.* satis evincit. Quod si uxor defuncta plane non habeat bona immobilia, & tamen liberi legitimi ad sint; vel si quidem habeat bona immobilia, ea autem non sufficiant ad legitimam, tunc tantum ex donis nuptialibus defunctæ ad liberos pertinebit, quantum opus est, ut iis salva sit legitima, ex bonis universis defunctæ matris debita, *Beust. d. Matrim. p. 2. c. 67.* *Moller ad Const. 22. p. 3. n. 2. & Semestr. L. 2. c. 42. n. 3.* *Carpzov. d. l. const. 22. def. 7.* *D. Struv. l. c.*

§. V. Excipiuntur vero ea, quæ ex his donis ad Geradam pertinent, & quorum usum custodiamque uxor, dum viveret, habuit, und die Frau bey ihrem Leben gebrauchet und in Verwahrung gehabt / verba *Const. 22. p. 3.* Hinc non immerito quaritur: quam illæ res sint, quæ ad Geradam pertinent? Et *Dd.* inter eas varia recensent, quæ ut melius de hoc themate constare possit, huc transcribere lubet, idque, ut rectius intelligatur,

zur, in lingua vernacula, cum latine hæc reddita obscuri-
 tatem aliqua pariant. Pertinent itaque ad Geradam der
 Frauen Kleider, aller Weiblicher Schmuck, an Ket-
 ten, gülden und silbern Ringen / Gürteln / Armbän-
 der, Halsbänder und andere Kleinodien / so ihr gewe-
 sen und sie getragen hat. Alles leinen Geräthe / ge-
 schnitten und ungeschnitten, wenn es gleich mit des
 Mannes Nahmen bezeichnet ist. Alle Feder-Bette /
 Pfühl / Küssen, Beilachen / Tischlachen, Handquä-
 len / Bett- und Decklachen / Schleyer / Becken, Leuch-
 ter / die nicht angehänget / geschlossene Federn, Ki-
 sten / Kassen / Laden / Truhen / Schräncke alles Garn,
 roh und ungesotten, gezwirnet oder nicht, Wasch-
 Kessel, Umb- und Vorhänge / Teppiche / alle Weibli-
 che Kleider / genähet oder ungenähet / sie seyen leinen,
 wöllen / seiden, auch die geschnittene gezierte Fin-
 gerlein / oder Ringe, Häffte, alles Gewürck an Gold
 und Silber zur Frauen Zierd gemacht, Schmelzgro-
 sen, silbern Gürtel, Perlen, Hauben / Borden /
 Schnüre Corallen / gekrünte Gülden / so die Frau an
 Hals oder Händen getragen, Bücher, darinnen die
 Frau gelesen, Spinnröcke, Bürsten, Spiegel, Kä-
 me, Scheren, Milchgefäß, Weiffen, Würckrahmen /
 Handbecken, gülden oder silberne Stifft, und andere
 Sachen mehr, so in possessi darzu gehörig. als Sal-
 vete &c. Ex his tamen Carpov p. 2. c. 14. def. 45. excipit
 aureos incurvatos, baccas corallii, uniones seu margari-
 tas, quando nimirum hæc omnia filio haud intorta, & fu-
 niculo vel vestimento non attexta sunt, Schmelzrosen /
 Stifft / unangenähete güldene und silberne Knöpfe,
 unangenähete Körner, unangenähete und versetzte
 E Perlen /

382

Perlen / gekrümmte Goldgülden oder Goldstücke / wenn solche nicht uffgenehet / angereihet / angeheffet / und angewürcket / sind nicht zur Gerade / sondern zum Erbe gehörig.

§. VI. Quod si igitur quædam ex his recensitis in bonis defunctæ ac donis nuptialibus reperta fuerint, eaque maritus novellæ uxori ad utendum tradiderit, maritus sane ista non lucrabitur, sed uxor defuncta illa transmittit ad filias, si quas reliquit, vel ad proximas cognatas, Land. N. art. 27. & 31. L. 1. & ita responderunt Scabini Lipsienses Anno 1575. Daß nach Ordnung Sächsischer Rechte / und Churfürstl. Constitution, alle das Silberwerk / so euch und euren Weib auf der Hochzeit geschenkt / oder ihr sonst von den ibrigen vererbt worden, ausserhalb der Stücke zur Gerade gehörig / als fahrende Haab auf euch alleine gebracht und versället. Carpov. h. c. def. 4. Decis. Elect. 51. Aliter res habet, si marito ex bonis defunctæ uxoris certa portio per pacta dotalia fuerit assignata. Tunc enim nihil ex bonis defunctæ accipiet, nisi portionem sibi ascriptam, nec dimidiam simul donorum uxoris partem lucrabitur. Carpov. de h. def. 5. & Decis. noviss. cit.

§. VII. Vidimus hætenus de Jure mariti in defunctæ uxoris partem donorum competente. Nunc etiam quædam de JURE VIDUÆ marito mortuo quoad dona nuptialia adjiciamus. Repetit ergo uxor marito defuncto partem suam dimidiam donorum, & ratione illorum privilegium prælationis habet. Carpov. p. 1. c. 28. def. 28. n. 4. seqq. ubi in Scabinatu Lipsiensi ita pronunciarum refert: Da euers Ehemanns Bläubiger in seinen Gütern nicht ältere / ausdrücklichere (idque propter p. 1. c. 28.

§ 35 (35)

§. c. 23. & Ord. Proc. Jud. tit. 43.) Verpfändung / oder
 sonst bessere Berechtigung erlangt hätten ic. So
 würde Euch vor denselben euer eingebrachtes Guth/
 zusamt den halben Hochzeit - Geschenke, soviel ihr
 dessen beweisen möchtet / billig gezahlet. V. R. W.
 add. Brunnem. Cent. 4. decis. 50. ubi tale præjudicium af-
 fere: Zum 13. werden des Liquidati Witwen / Mar-
 garethen / diejenige Hochzeit Geschenke, so noch igo
 in des Liquidati Verlassenschaft vorhanden, oder
 auch nach dessen Absterben von den Creditorn veräuß-
 fert, ohne einigen Unterscheid, von wem dieselben ge-
 schenket worden / zur Helffte zugeeignet / welcher der-
 selben nach ihren noch vorhandenen Schmuck und
 andern Paraphernal - Stücken, auch ohne einiges
 Widersprechen derjenigen Creditorn, welche hier
 præferirt, billig abzufolgen seyn. Si vero impensis pa-
 rentum sponsæ nuptiale convivium celebratum fuerit,
 earumque nomine dona nuptialia per conventionem in
 dotem data fuerint, tunc defuncto marito, uxor omnia
 ac singula dona nuptialia repetit, idque ex verb. Const.
 cit. *Vel statutum aut consuetudo in contrarium sit*, cum con-
 ventio der legem contractui, l. 1. §. 6. d. depos. Carpzov. d.
 l. def. 10. Et ratione horum donorum in dotem compu-
 tatorum habet justitiam hypothecæ in bonis mariti, ac
 mortuo eo præ reliquis Creditoribus anteriorem hypo-
 thecam non habentibus ea accipit, Gail. 2. Observ. 25. n. 10.
 Ord. Proc. Jud. tit. 43. p. 1. Const. 28. ibique Moller. n. 33.
 Carpzov. def. 63. add. Decis. noviss. 51.

§. VIII. Sed quid, si defuncto marito ex donis nuptia-
 libus nihil extet? Qui dicunt, quod tunc nihil accipiat,
 fundantur (1.) in verbis Constitutionis: **So viel darvon**

E 2

vor

202

vorhanden. Si igitur nihil residuum erit, etiam nihil accipiet, cum alias proverbium sit: **Wo nichts ist, hat der Keyser sein Recht verlohren**, arg. l. 6. ff. d. dolo malo. (2.) quod earum rerum, quæ sine dolo, vel culpa consumptæ sunt, non haberi soleat ratio, l. 2. §. 2. ff. de collat. bonor. l. 17. C. d. donat. inter vir. & uxor. Hisce tamen non obstantibus eorum opinio videtur verior, qui statuant, quod licet omnibus donis nuptialibus consumptis, nihilominus eorum æstimatio pro dimidia parte ex bonis defuncti ab heredibus mariti, vidua sic exsolvenda. Hinc rectius verba Constitutionis: **Soviel darvon vorhanden** / ita explicant, ut, quæ extent, illorum dimidia pars reddatur, quæ non extent, illorum æstimatio solvatur. Ratio decidendi inprimis illa datur, quod dona nuptialia pro dimidia parte hodie inter bona uxoris dotalia recensentur, uti supra cap. 2. §. 15. demonstratum fuit. Jam vero ejusmodi bonis dotalibus consumptis licet, nihilominus tam de Jure Communi, quam Saxonico æstimatio illorum è bonis mariti est exsolvenda. Hinc sponte sua sequitur idem in donis nuptialibus obtinere, cum parium eadem sit natura, arg. l. 40. §. fin. d. acquir. vel. omitt. possess. Everhard. loc. top. 14. n. 2. Dan. Moller. ad Const. 22. num. 3. & Semest. L. 2. c. 42. num. 3. Brunne mann. Cent. 4. decis. 50. n. 4. Berlich. p. 3. concl. 32. n. 15. Finekelt. Obs. Pract. 65. n. 13. 14. Nihil pro contraria sententia faciunt verba Constitut. **Soviel darvon vorhanden** / cum saniori sensu interpretanda sint. Quod attinet l. 2. §. 2. ff. de Collat. bonor. loquitur illa de collatione, qui casus huc non est trahendus. l. 17. C. d. donat. inter. vir. & uxor. contrarium potius decidit, & ad nostra in sententiam trahenda est, cum ibidem in fine expresse dicatur, quod consumpta contra

volun-

234

voluntatem uxoris restituere maritus teneatur, Carpzov. l. c. def. 6. Juxta decif. Noviff. 51. si omnia consumpta sint, & nihil extet vidua nihil accipit, nisi per pacta, statuta & consuetudines aliud dispositum sit.

§. IX. Oppignoratis vero donis nuptialibus à marito, quar. quis ea post mortem ejus luere debeat, an vidua, an vero heredes mariti? Et putamus tam de Jure Civili per l. 57. ff. d. legat. 1. quam Saxonico, heredes mariti defuncti obstrictos esse, ut luant ea, quæ à marito ex donis nuptialibus ad uxorem pertinentibus oppignorata fuerunt, Carpzov. d. l. def. 7. Si tamen ipsa uxor ea oppignoraverit, vel cum ejusdem consensu à marito oppignorata fuerint: tunc sane non heredes mariti, sed ipsa uxor ea redimere tenetur. Moller. L. 2. Semestr. c. 7.

§. X. De quantitate autem donorum nuptialium si non satis constet, distinguendum, an Inventarium confectum fuerit, nec ne. Priori casu non est dubitandum, quin per illud satis probetur quantitates eorum, Dec. nov. 51. cum tamdiu pro Inventario presumatur, donec probetur contrarium, l. ult. §. 10. C. d. jure delib. Si vero posteriori casu inventarium confectum non fuerit, nec etiam per testes quantitas illa probari queant, nec per schedulam à marito conscriptam, vel saltem subscriptam arg. cap. von recognition und briefflichen Urkunden. Proceß-Ordn. in pr. ibi: Alle brieffliche Urkunden. Berlich. p. 1. concl. 43. n. 6. tunc pars petens videtur admitti posse, si juramento summam indicare velit. Cum enim juxta Dd. debito in genere probato, super quantitate debiti standum sit juramento Creditoris, quidni & illud hoc casu procedat Carpzov. l. c. def. 9. qui taliter pronunciatum esse refert Anno 1632. So wird ihr die Helffte des Hochzeit

E 3

Se.

42) 38) 43
Geschencks/ soviel sie dessen bescheinigen und erweisen
mag/ ausgeantwortet/ und usn Fall bemeldte Wit-
we/ wieviel eigentlich des Hochzeit- Geschencks ge-
wesen/ nicht beybringen könnte/ wird Sie solches eida-
lich zu erhalten billig zugelassen/ add. Finchelth. *Observ.*
Pract. 65. num. 25.

§. XI. Sunt tamen etiam casus, quibus vidua nihil
plane de donis nuptialibus accipit, ut si (I.) portionem
statutariam accipere malit. De Jure Civili, si maritus prae-
moriatur locuples, uxor vero labore inopia, tunc illa,
si velit, admittitur ad quartam totius hereditatis, tribus
vel paucioribus liberis existentibus, quatuor vero vel
pluribus liberis viventibus ad partem virilem, id est,
quantam quisque liberorum accipit. *Nov. 117. c. 5. Schnei-
dew. ad pr. J. de hered. qua ab int. defer. sub rubr. d. success.
inter vir. & uxor. n. 14.* ibique Harprecht. n. 480. Magn.
Dn. Struv. *Exerc. 38. th. Carpov. J. F. const. 20. def. 25.* & si
hoc casu portionem illam accipere velit, tunc utique &
dimidiam suam donorum nuptialium partem conferre
tenebitur, Wesenb. *ad ff. d. collat. bonor. in fin. n. 4.* De Jure
Saxonico, quia uxor marito succedens eum propriis libe-
ris dotem illis ac reliqua bona conferre tenetur. Wesenb.
l. c. sequitur sua sponte, quod etiam dona nuptialia con-
ferre debeat, cum illa sub bonis comprehendantur, *Carp-
rov. p. 3. c. 22. def. 12.*

§. XII. (II.) Si certam in pactis dotalibus sibi assi-
gnatam partem ex bonis mariti accipiat. Tunc enim ni-
hil amplius, nisi partem illam petere valebit, cum pacta
stricte sint interpretanda. Et huc faciunt verba *Const. 22.
p. 3. Do aber in Ehestiftungen hiervon gewisse Ord-
nungen wären ic.* *Carpov. l. c. def. 12.* (III.) Si uxor no-
bilis

bilis petat dotalitium, Morgengabam & cibaria domestica, dona prafata heredibus mariti defuncti relinquere cogitur. Sicuti enim vidua nobilis, si petit dotem illatam, simul Geradam, Morgengabam & Comestibilia petere nequit, *gloss. art. 31. in verb. Stirbt das Weib/* ita quoque, petat dotalitium, ad dotem & nuptialia dona non admittetur, *Const. Elect. 42. p. 2. ibique Moller. n. 1. Wesenb. p. 1. Consil. 26. n. 26. D. Richter. de success. ab int. sect. 4. membr. 3. n. 65. 66. Carpov. l. c. def. 13.*

§. XIII. Habet autem uxor in bonis defuncti mariti ratione horum donorum *jus retentionis*, donec ei penitus de medietate illorum satisfactum fuerit. Cum enim illi non solum pro dote, sed & pro aliis bonis illatis ac paraphernalibus *jus retentionis* concedatur, cur in donis hinc eidem hoc denegemus, cum xenia ista bonis illatis omnino æquiparentur. *cit. Const. 22 p. 3. in verb. Wann aber nach des Mannes Absterben, add. const. 25. p. 11. Carpov. l. c. def. 14. qui præjudicium hinc formalibus asserit: So seyn desselben Erben euren Eheweibe solches ihr Einbringen/ darzu Sie getieset / aus des Verstorbenen bereitesten Haab und Güthern zu bezahlen/ auch die Helffte des Hochzeit. Beschencks aus zuantworten schuldig. Ehe und bevor solches geschicht / ist Sie des Jaris retentionis in des vortgen Mannes Güthern zu gebrauchen wohl befugt. V. R. W. add. Brunnem. Cent. 5. decis. 69. n. 5. Sed quid, si heredes negent quantitatem donorum nuptialium, mulier autem quasdam res xenia nuptialia esse affirmet, heredes vero contradicant, quaeritur, an durante processu relinquenda sit in possessione bonorum? Et hoc utique affirmandum, cum verba Constitut. 25. p. 2. expresse sonent: So lange bis Sie des ihrigen ver-*

042

verquüget, nisi quid doli aut malicia ex parte mulieris
 adesse iudex videat, aut heredes mariti offerant vidua sa-
 tisfactionem, se id, in quo condemnati fuerint, soluturos.
 Tunc sane eam ex bonorum possessione cedere debere
 autumamus. Moller. *ad d. Const. 25. p. 2. n. 7. 8.* Præ-
 terea si ab initio eorum nomine datis fidejussoribus vel
 pignoribus cautum fuerit, tunc similiter vidua jus reten-
 tionis denegamus. Weich. *art. 24.* **Hat Sie aber Bür-
 gen dafür, so darff sie die Erben nicht mahnen, we-
 der in der Güte oder zu Recht, so soll sie die Gewehr
 räumen / und dem Gelübde der Bürgen folgen. Des
 Gelübde und Willkühr bricht allerhand Recht.** quoni-
 am alias provisio hominis provisionem legis tollit *l. f. C.
 d. pact. convent. l. pen. ff. quib. mod. pign. vel hyp. solv.* I-
 dem plane dicendum de marito, cum similiter ratione
 medietatis donorum dictorum jus retentionis competit
 in bonis defunctæ uxoris Moller *d. l. n. 11. § 12.*

§. XIV. Quæstio est: *An maritus accusans civiliter
 uxorem de adulterio, retineat quoque xena nuptialia?* Et
 communis Dd. opinio affirmat, vid. Beust. *p. 2. c. 21. d. Ju-
 re Connub. Mynsing. Consil. 1. § 42.* Moller. *ad Const. 21. p.
 4. n. 3.* Rectius tamen negatur à Carpvov. *Pr. Crim. p. 2. qu.
 64. n. 19. seqq.* quia dona nuptialia inter bona uxoris para-
 phernalia numerantur, merito quoque idem de iis dicen-
 dum, quod de paraphernalibus. Paraphernalia autem
 de Jure Civili ob adulterium non admittuntur Carpvov. *l.
 c.* Quod si enim sine expressa lege nemo jure suo pri-
 vandus est, & textus nusquam bonorum paraphernalium
 mentionem faciunt, consequens sane est, nec illa facile
 amitti. Et hanc sententiam recte defendunt Carpvov. *l. c.*
 Bocer. *de adult. c. 5. n. 35.* Berlich. *p. 4. concl. 29. n. 12.* Barbof.
 ad

ad l. 2. in pr. ff. solut. matrim. n. 54. Etiam de Jure Canonico paraphernalia bona non amittit, quicquid sentiat *gloss. in c. 4. X. d. donat. int. vir. & uxor. c. ex parte 10. x. d. consuet. Bocer. d. adult. c. 5. n. 15.* Aliud tamen dispositum de Jure Saxonico, quo maritus ob adulterium uxoris paraphernalia, & per consequens, etiam multo magis dona nuptialia lucratur, quippe quæ hoc in foro dotalibus quodammodo annumerantur, *Carpzov. pr. crim. qu. 64. n. 28. & § 99.*

§. XV. Quid vero, si quis uxorem ducat, quam postea ob stuprum ante nuptias commissum, legitime convictam, retinere recusat, an ille dona nuptialia integra retinebit? Et responderetur, maritum dona illa omnia minime lucrari, sed partem saltem dimidiam defloratæ restituere teneri; Et sic in supremo Electoris Saxonix Consistorio, & à Scabinis Lipsiensibus judicatum esse refert *Carpzov. l. 2. Jprud. Consist. tit. 11. def. 199. ibi: So wird er der Ehe halben hiermit von ihr losgezehlet. Er ist aber gleichwohl Beklagten ihr Einbringen, zusammt dem halben Hochzeit-Beschencke, us vorgehende liquidation, zu erstatten und folgen zu lassen schuldig. W. R. W. & in pr. Crim. p. 2. qu. 63. n. 63. ibi: aber dasjenige/das C. S. ihm am Ehegelde und sonsten zugebracht / hat sie sich gestalten Sachen nach, weil Sie nicht Ehebruchs halber / sondern wegen ihres begangenen Betrugs und Untreu, von ihrem Manne geschieden wird, nicht verlustig gemacht.*

§. XVI. *Si autem per divortium fuerit solutum matrimonium, distinguendum erit, an mulier, an vero maritus causam divortii dederit. Quod si mulier per malitiosam desertionem causam præbuerit divortio,*

F

ex

.145

expeditum omnino est, hodie illam nihil de donis istis lucrari, cum se indignam reddiderit illis, sed maritus illa integra retinebit, Matth. Berlich. p. 4. conclus. 29. n. 20. Carpzov. Pr. Cr. qu. 64. Quod si vero maritus malitiosa desertione divortio ansam dederit, uxor non tantum dotem & propter nuptias donationem, quamvis alias neque pacto, neque lege vel statuto ullo ad ipsam prædicta donatio propter nuptias pertineat, l. 8. §. 4. in f. C. d. Repud. Nov. 117. c. 9. & Nov. 143. c. 10. Vicent. Hond. vol. 1. p. 3. Consult. 48. num. 5. Berlich. p. 4. conclus. 29. num. 25. Matth. Coler. p. 1. dec. 176. num. 44. Carpzov. p. 4. const. 21. def. 3. sed etiam dona nuptialia pro dimidia sua parte ex bonis mariti repetit, cum illa alias pro dimidia parte jure domini habeat.

CAP. V. ET VLTIMVM.

DE

Affinibus atque Contrariis.

SVMMARIA.

§. I. Affinia doni nuptialis sunt omnes donationes, quæ sunt intuitu nuptiarum; differt tamen ab iis omnibus. II. Affinia doni nupt. sunt munera illa, quæ uxori tempore puerperii donantur. Non tamen pecunia lustrica. III. Dona, quæ uxori tempore nundinarum, zum Jahrsmarcke / vel die natalitii, zum Geburtstags-Tage, vel discessus, zum Valet, vel die natiuitatis Christi, zum H. Christi, offeruntur. IV. Aliud dicendum de rebus, quæ uxori per legatum &c. donata sunt. V. Contraria recensentur, utpote sunt dissolutio sponsaliorum. VI. Propo-

§§) 43) §§

Proponitur casus. VII. Revocatio. VIII. Q. an etiam alie admittantur causa ingratitude prater quinquae enumeratas? IX. Clauditur dissertatio.

§. I.

Affinia donorum nuptialium paucula adhuc adijcere lubet. Possunt autem ea esse (I.) Omnes illae donationes, quae sunt intuitu vel occasione nuptiarum, de quibus supra c. 1. §. 8. dictum est. Differt autem donum nuptiale nostrum ab iis omnibus haud parum. Sic (a.) differt à donatione propter nuptias, quae fit à sponso sponsae ob dotis securitatem, ut nimirum mulieri magis sit cautum de dote matrimonio soluto recuperanda, l. f. §. sancimus C. d. donat. ant. nupt. Nov. 61. c. 1. quod secus est in dono nuptiali, cum illud fiat à propinquis & extraneis novis sponso conjunctim ex mera liberalitate. (b.) Differt à Sponsalicia largitate, quod haec fiat inter ipsos novos sponso propter spem futuri matrimonii, amoris & benevolentiae conciliandae gratia, Bachov. ad §. 3. f. d. donat. Donum vero nuptiale fiat ab invitatis convivis benevolentiae solius contestandae gratia, cum voto omnigenae felicitatis. (c.) à Morgengaba sive Morgenatica, quae uti supra loc. cit. dictum in pretium amissae virginittatis dari solet, atque à solo marito secundo nuptiarum die uxori praestatur, Wehner. Observ. Praecl. voc. Morgengab. Myler ab Ehrenbach. in Gamol. pers. Imper. illustr. c. 15. seqq. quod secus est in dono nuptiali, de quo nos agimus. (d.) à dote ipsa, quod haec à sponsa parentibus vel aliis eorum nomine ad facilius sustinenda matrimonii onera praestetur, l. 20. C. d. jur. dot. Donum autem nuptiale, ut jam dictum benevolentiae saltem contestandae causa datur. Denique

F 2

(e.) ab

(*) ab arrha sponsalicia, quæ datur non ab invitatis convivis, sed ab utroque novorum conjugum in symbolum, tesseram & probationem sponsaliorum contractuum.

§. II. Porro (II.) affinia doni nuptialis quodammodo sunt munera illa, quæ uxori, tempore puerperii, **im Kindbette oder in die Wochen** / uti quibusdam locis obtinet, donantur. In acquisitione vero illorum, hicterum, uti supra monitum c. 2. ad intentionem ac mentem donantium respiciendum est. Illi enim, cum æque marito atque uxori donare voluisse præsumantur; hinc dona etiam illa inter eos esse communia ac dividenda statuimus. Offeruntur enim puerperæ in signum benevolentiaæ atque lætitiæ ob partum recenter natum, & eo ipso etiam ad maritum spectant, adeoque utrique conjugum secundum mentem donantium donatum censetur. Aliud interim dicendum de pecunia lastrica (**Pathen-Geld**) quæ non parentibus, sed infanti, donata censetur, adeoque à nostratibus in peculium quasi castrensẽ infantis numeratur. Idcirco etiam à Patre in alium, quam infantis, cui donata, usum converti nequit, prout respondit *Constit. Supr. ap. Carpov. f. Consistor. lib. 2. def. 172. verbis: Darneben N. aufzulegen / daß er das Pathen-Geld / so nicht seine, sondern des Kindes, wiederum annehmen, und zu anderer Anordnung nicht Ursach geben soll.* Itaque parens in hac pecuniæ administratione tantummodo se habet, ut tutor legitimus, nec sibi in illa dimidiam ususfructus partem tribuere valet. Quamvis enim hæc pecunia plerumque hac sine tradatur, ut inde eo largiora alimenta præbere parentes infanti queant, at ut alias in usum ac vestimenta ejus cedat: Attamen, quoniam parens jure naturæ necessaria partui procurare est

est adstrictus, atque hocce donativum signum administrationis baptisimi præ se ferat; Igitur ex communi totius Germaniæ observantia (ut hoc nesciat Jus Civile) usufructum, uti alias in peculio quasi Castrensi, Parens non accipit, sed infanti de eadem, quomodocunque velit, disponere licet.

§. III. (III.) Dona, quæ uxori tempore vel nundinarum, zum Jahrmarkte / vel die natalicii, zum Geburts-Tage, vel discessus, zum Valet / donantur. Hæc iterum utrique conjugii communia esse dicimus. Offeruntur enim uxori intuitu administrationis rerum familiarium. Administratio autem illa pertinet ad res economicas, quas uxor marito præstare tenetur, *arg. l. 48. ff. de oper. libert.* ideoque donantes ad maritum quoque respexisse dicendum est, *arg. l. 7. 8. ff. pro soc.* Munera enim uxori respectu mariti ejusque operarum donata censentur, *arg. Aulb. In donatione C. de secund. nupt.* Quæcunque autem alterius intuitu & gratia in alterum conferuntur, perinde habentur, ac si ab illo ipso, cujus respectu hic accepit, hæc consecutus fuisset, *l. 19. §. 1. ff. de pecul. l. 10. §. 6. d. vulg. & pup. substitut.* Menoch. *l. 3. presunt. 28. num. 1.* Johan. Garz. *d. conjug. acq. n. 101.* Dn. Carpvov. *J. F. p. 3. c. 29. def. 14. n. 4.* ubi præjudicium hisce formalibus refert: **Es wird aber der Wittwen / woferne Sie zu ihrem Einbringen tiefet, alles dasjenige ic. ic. ihr auch zur Dankbarkeit, in Erwegung und Ansehung ihres Mannes geleisteten Dienste und Mühwaltung, geschencket worden / billig entrichtet und ausgehändiget. W. N. W.** Idem plane dicendum de iis donis, quæ uxori Nativitatis Christi die ab aliis offeruntur, was der Frauen zum heiligen Christ oder Neuen Jahr geschencket wird.

§. IV. Sed hic quoque aliud dicendum de iis rebus, quas uxor constante matrimonio per legatum, hereditatem, fideicommissum & mortis causa donationem &c. accepit. Hæ enim pro dimidia parte non cedunt marito, sed bonis paraphernalibus uxoris annumerantur. Ac proinde mortuo marito uxori præ omnibus Creditoribus, si adhuc extant, restituendæ veniunt, non quidem jure prælationis, sed jure domini, quo repetens bona sua omnibus, etiam privilegiatis Creditoribus antefertur, *l. 7. §. 2. ff. de pos. l. 8. C. ad exhib.* Bachov. ad Treutl. *Vol. 2. disp. 24. vers. 7. lit. b. vers. aut apud maritum* &c. & *lit. g. vers. ult.* Carpzov. *l. c. p. 5. const. 28. def. 86. n. 7.* Idem statuendum de aliis bonis, quæ mulieres operis suis artificialibus paraverunt, & postea maritis tradiderunt, ut si mulier aliquid, v. g. ex Chirurgia vel alia industria opera acquisivit, veluti si obstetricum munere functa sit, (quæ sc. curam gerit mulierum prænantium, *l. 1. ff. d. vent. inspic.* de qua *vid. l. 9. ff. ad L. Aquil. l. 1. §. 1. 2. ff. d. extraord. cogn. l. 2. ff. d. Carb. Edict.* quod officium publicum contra *l. 2. ff. d. R. J. fœminis est concessum, cum fœmineo judicio optime expediatur.* Mart. Benckendorff. *ad d. l. 2. fall. 2. membr. 1. p. 2. p. 106.*) vel per artem sericam aliquid lucrifecerit, hocque postea marito dederit. Hæc de affinibus.

§. V. Dono nuptiali *contraria* maxime est Dissolutio Sponsaliorum. Nuptiis enim haud secutis, etiam nulla erunt dona nuptialia, *arg. §. penult. ibi: nec dotis, nec donationis exactio locus sit, Inst. d. Nupt.* Dissolvuntur autem sponsalia de præsentis non nisi ex causis gravissimis, & plerumque ex iis, quibus ipsum matrimonium dissolvitur. Tales autem sunt (I.) subsequuta aut etiam antecessa

cessa & legitime convicta *fornicatio* tam ratione sponsi quam sponsæ, Carpz. *Jpr. Consist. L. 2. tit. 10. def. 188.* Cypræ *d. Sponsal. c. 13. §. 55. 56.* Quanquam ratione sponsi sponsalia minime dissolvi existimaverim, etiamsi sponsa sponsum convincere queat, eum ante Sponsalia Veneri deditum fuisse & sese libidinibus contaminasse, modo post sponsalia contracta castam vitam instituat. Cypr. *d. l. §. 57. n. 2. (II.) furor*, cum furiosus neque iudicium neque voluntatem habere præsumatur. Et quis non abhorreat ab ejus consuetudine, qui fuere cœpit, cum nunquam ad sanam mentem redire præsumatur, ut ait Jctus Cypr. *d. l. §. 59. n. 1.* Carpzov. *l. c. def. 182.* (III.) *atrox delictum*, ut est homicidium dolosum, veneficium, parricidium aut latrocinium, Cypr. *d. l. §. 79. n. 1 2.* Carpzov. *l. c. def. 177. 178. seqq.* non vero causa sufficiens dissolutionis sponsaliorum est furtum, cum nec ob illud matrimonium dissolvi possit. Carpz. *s. Resp. 115.* D. Strauch. *Diss. 2. tb. 8.* furtum intellige illud, ex quo scilicet sola relegatio irroganda venit. Carpzov. *Jpr. Consist. l. c. def. 178.* (IV.) *Morbus* contagiosus & desperatus, quales sunt scabies Gallica seu Neapolitana, epilepsia vel comitialis morbus, phrenesis, paralytis &c. Cum enim ea sit morborum illorum turpitude & vehementia, ut alter alterius congressum refugiat & exhorrescat; merito audiendus estis, qui à promissione discedere cupit, si quidem nulla corporum communicatio accessit, Cypr. *d. l. §. 66.* Carpzov. *l. c. def. 180.* Interim tamen propter morbum diuturnum, quo alteruter contrahentium laborat, dummodo sanabilis sit, sponsalia minime dissolvi posse videntur. (V.) *Vitium corporis*, quod deformitatem insignem affert, v. g. si cui nasus præcidatur, vel oculi exsculpantur,
c. guerra

e. quem a. mo dum 25. X. de jurejur. vel si quis claudus, surdus, vel mutus fiat, praesertim, si sanitatis spes nulla reliqua sit, Carpzovius loc. cit. desin. 181. (VI.) Inimicitia irreconciliabiles, implacabiles & talem alienationem animorum, quae omnem omnino reconciliationem recusat, secum ferentes, v. g. si dicant partes: Sie wollten lieber todt seyn / als einander heyrathen, Sie könnten nicht bey einander leben. c. requisivit x. d. sponsal. Quid enim conjugio magis repugnat, quam odium & malevolentia, quod amore & benevolentia conciliari oportet? Atque hoc eo magis procedit, si non modo sponsa adhuc tenera est aetatis, vix viripotens, & ab utroque parentum variis persuasionibus metuque reverentia ad assensum commota fuerit, sed & si Parentes ipsi in consummationem matrimonii consentire nolint. Sic Dn. Scabini Jenenses a. 1653. ita pronunciarunt: Obgleich alle die von der Braut und ihrem Vater angebrachte Motiven / und nach beschehener Reconciliation vorgegangene Handel an sich selbst der Wichtigkeit und Erheblichkeit nicht sind / daß sie eine zu Recht beständiger Weise geschlossene Ehe hindern oder aufheben können. Dennoch aber, weil eurem Andeuten nach / die abermahls gesuchte und rentirte Güte / deswegen ihr allen möglichen Fleiß angewendet / nicht statt finden wollen / noch die Gemüther gewonnen werden können, auch hierbey eine solche Verbitterung / und tieff eingewurzelter Unwillen sich erzeiget, daß alle Hoffnung künftiger Reconciliation vergebens und verlohren geachtet wird / auch so die Partheyen gleich mit Gewalt zusammengezwungen werden sollten, hieraus ein sehr gefährlicher und unglücklicher Ausgang zu befahren / und

und dadurch zu allerhand Ungelegenheit Ursach und Anlaß gegeben werden möchte, gestalt auch der Bräutigam selbstendlich, nach dem er vernommen, wie hoch und theuer und vermessenlich diese Ehe von der Braut Vater und Braut selbstem vermaledeyhet worden, und daher einen sehr schlechten Success zu hoffen, diß Werckauff der Herren Consistorialium Erkenntniß gestellet / und auff allen Fall / daß er die Ehetrennung auch wohl seines Theils / jedoch auff gewisse Bedingung, geschehen lassen könnte / sich erkläret. Als kan diesals bey solcher der Sachen Beschaffenheit und darbey befindlichen Umständen die Ehescheidung wohl statt finden und nachgegeben werden. Fibig. Coll. Leg. publ. Exerc. 2. Schmid qu. 2. Cypr. l. c. §. 82. Carpzov. d. l. def. 576. ubi recedit à sententia, quam defendit in Jurispr. for. 4. p. 24. def. 16. D. Richter p. 1. decis. 6. D. Struv. Exerc. 29. tb. 14. qui prater ea nihil interesse putat, an vicia inter causas jamjam adductas recensita, callide dissimulata fuerint ante sponsalia contracta, an post contractum supervenerint, quoniam nuptia nondum obtinuerunt suum essentiale consecutivum, n. conjunctionem corporum, quod tamen jus Canonicum quam maxime secundum institutionem divinam, ad insolubilitatem partium præterdit, ut nimirum facta sint una caro.

§. VI. Quæritur hinc: *Si quis eo tempore, quo de matrimonio agebatur, donum aliquod obtulerit Sponso aut Sponsæ; an illud possit repetere, si sponsalia dissoluta fuerint, & matrimonium haud secutum?* Et distinguimus. Aut enim expresse dixit, se propter hoc donare, ut sit doni nuptialis loco; & nullum est dubium, quin repetere possit conditione nimirum causa data, causa non secuta. Sed quid si

G

cau-

causam illam donationis non adjecerit, cum notante Brunnem. *ad l. 2. C. d. donat. ante nupt. in fin.* causa donationis raro soleant allegari, quid in dubio dicendum? *Glossa ad l. 2. c. ut & alii Dd.* distinguunt, utrum donatum repetatur conditione causa data, causa non secuta, an vero conditione sine causa; priori casu repetitionem cessare asserunt, quoniam conditioni causa data causa non secuta, minime locus sit, nisi causa exprimitur, & quod voluntas in mente retenta nihil operetur, *l. 7. C. d. condict. caus. dat. l. 3. §. 7. ff. eod.* posteriori vero casu repetitionem locum habere. Brunnemannus quidem *ad d. l. 2. C. d. donat. ante Nupt.* statuit, quod donatio ab aliquo novis sponsis eo tempore facta, quo de matrimonio agitur, in dubio ob causam nuptiarum facta conseatur, adeoque nuptiis haud secutis donator repetens donatum, pro se habeat juris praesumptionem, quod non simpliciter rem donaverit, sed intuitu matrimonii, *arg. l. 25. ff. d. probat.* Sed tamen, cum in *d. l. 2.* specialiter hoc requiratur, ut causa exprimitur, proinde pro simplici donatione tam diu standum, donec contrarium probetur.

§. VII. Praeterea dono nuptiali contrariatur *Revocatio*, quam tamen hic non facile concesserim, praesertim, si ista donatio perfecta fuerit, & donum exigui admodum, quod hodie plerumque fieri solet, pretii sit. Accidit tamen aliquando, ut non minus quam alia donatio revocari queat, si forte donatarii erga donatorem ingrati existant. *arg. l. ult. C. d. revoc. donat. §. 2. f. d. donat.* Idque non immerito, cum satis injustum sit, injuriam pati ab illis, in quos beneficia collata, cum multo magis liberalitas donantis ad obsequia inclinare, quam ad insolentiam donatarios erigere debeat, *l. 1. C. d. revoc. donat.* Causa autem
tem

§§) si (§§

tem ingratiudinis legibus definita quinque numerantur
in d. luit. C. d. revoc. donat. quas sequentibus versiculis, licet
non adeo comitis, inclusas legimus:

*Quinque modis perdo mihi qua donata fuere,
Infero si damnum graviter donantis in ere,
Si per me sit huic atrox injuria facta,
Et sua persona naturali vulnere tacta,
Quando sua vita crudeliter insidiabor,
Ingratum factum dic me sic fregero pactum.*

§. VIII. An vero etiam ob alias ingratiudinis
causas æque graves ac graviores donum nuptiale revoca-
ri possit? non adeo expeditum est. Pro negativa C. J.
Arg. ad tit. d. donat. d. 21. n. 1. Molina Disp. 281. n. 8. Strauch.
Disp. 8. 29. C. p. 207. p. 2. c. 12. def. 31. Philip. us. pr. Inst. l. 2.
Ecl. 18. pugnans. Affirmativam tenent Gomes tom. 2. var.
resol. l. 2. c. 4. n. 14. Clar. lib. 4. sent. §. donatio quæst. 21. n. 2.
Bachov. ad Tr. vol. 2. disp. 19. d. 7. lit. t. D. Struv. Exerc. 40.
d. 15. Nobis de rigore Juris negantium opinio verior vi-
deretur, propter expressa finalia verba d. l. ult. ibi *ex his e-
nim tantummodo causis &c.* Si tamen rem æquitate ac ra-
tionibus metiri velimus, vix est, ut hætenus recedamus
plane ab ista DD. plures causas admittentium sententia.
Tandem revocari quoque donum illud potest, si immo-
dicum sit, & tantum, ut legitima heredibus donatoris non
sit salva, arg. l. 2. §. 3. C. d. inoff. donat.

§. IX. Et hæc fuere, quæ de donis nuptialibus in
medium afferre visum fuit. Addi quidem potuissent
plura, sed propter chartæ angustiam, cui pepercimus,
longiores esse nolimus. Vale interim, L. B. hæc pro
ingenii modulo posita benevolentia tuæ calculo prose-
quere, nobisque favorem tuum in posterum conserva.

G 2

SCAZON

.042

§) §) §

SCAZON.

His nempe clavis fructibus labor gaudet
 Non internunquam ruptus! hosce declinans
 A pigriorum desidi situ longe,
 Prognata caelo proniore mens, foetus
 Desideratos publicam edit in lucem!
 Matinae apis modoque Fautor, ac more
 Flores amceno floridi optimos juris
 Carpsisti ab horto, plurimo quod hoc scriptum
 Labore collectum probat satis. Perge
 Amceniore inde colliges olim
 Fructus Tibi, queis Diva Te coronabit
 Themis, clues dum Patriae decus terrae
 Operaeque largo Tete scenore ornabit:
 Vera Tibi, *Keyslere*, quod precor mente

PRÆSES.

SOLI DEO GLORIA.

(X2256745).

17

DISSERTATIO
DE
DONO NVPTIALI,

221
1680, 24^d
5

GERMANICE:

Vom Hochzeit-Geschenke,

VVLGO:

Was dahin zu rechnen; Wer dasselbe geben und nehmen,
bey allerley auch Ehebruchs-Fällen, behalten oder
erben könne.

Q V A M

PRAESIDE

DN. PETRO MÜLLERO,

V. I. D. ET PROF. PVBL.

ADD. MAII CIOIO CLXXX.

IN AVDITORIO ICTORVM

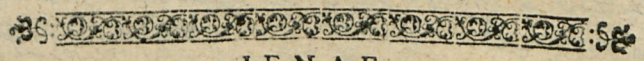
EXPONIT

A V T O R

IO. GEORGIUS Keyßler,

GRAIZA-VARISCVS.

EDITIO QVARTA.

I E N A E,

LITTERIS IO. BERNH. HELLERI, 1739.

